

Влада—Радам!

ГОДОСЧІЖКАЙНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

№ 136

Неділя, 14 липня 1991 року

Ціна 10 коп.

ВОНА
І МИ

Будучи ще правовірним жовтням, я розпитував бабу про Велику Революцію.

І хоч вона вимовляла «ліворуція», точнішої повісті чуті більш не доводилося.

— Otto бач — верби на шляху? — казала баба. — Вони виростили од пеньків тих верб, які посадив ще Потьомкін для Катерини. Ми самі їх і садили. А коли настало ліворуція, люди зрадили, закричали: «Ми

граждані! Ми граждані!» і побігли, верби порубали, жито витоптали. А батюшка стойть, дивиться й каже: «Как черти, как бесы...»

Історію що я зумів оцінити далеко пізніше, співставивши з іншими історіями.

(Закінчення на 9-й сторінці).

Фото Івана ТИТАРЕНКА

16 ЛИПНЯ—
ДЕНЬ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ.
З СВЯТОМ ВАС!

Д ЕРЖАВНИЙ міністр з питань оборони, національної безпеки і надзвичайних ситуацій УРСР Є. Марчук прийняв делегацію Міністерства закордонних справ Республіки Польща.

Гості були ознайомлені з роботою Кабінету міністрів республіки, проблемами, що вирішуються сьогодні. Відзначалося, що Україна зацікавлена у дальшому розширенні взаємовідгідних відносин з Польщею.

В ПЕРШЕ за роки Радянської влади на Закарпатті побудовано сучасну дитячу поліклініку. Розташована вони в Мукачеві.

Щодня новий медичний заклад може відвідути 480 юніх пацієнтів. До інших послуг висококваліфікований спеціаліст наїрізноманітніх професій. Крім звичайних застосовуватимуться і нетрадиційні методи лікування, голко-рефлексотерапія, тощо.

При поліклініці діють також стаціонар на 40 ліжок, два критих басейни. А незабаром тут відчинять двері фітобар.

ГОЛОС України

Засновник
Верховна Рада
Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Несторова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ

Приміський —
116-92-11
Відповідальнік
секретар —
116-72-63
Завідувачім кореспондентами
441-84-12, 224-77-54
(телефон)
ВІДДІЛИ:
парламентський
441-84-52,
441-85-61
птиця — 441-82-05
114-29-01
економіки — 441-88-07
аграрний — 441-86-18
міжнародний
116-91-30
охорони здоров'я
441-88-06
соціальний питань
111-88-05
екологічний — 441-88-59
культури — 441-86-44
спорту — 441-88-08
інформаційний —
446-61-13,
441-86-20
історії України
111-88-02
цивільського підприємства
441-88-52
реклами — 441-89-44
буллетерія
441-84-00

Рукописи
не рецензуються
і не повертаються.

Індекс 60953
Тираж 184200
Передплатна ціна на рік
19 крб 80 коп

Наступний номер газе-
ти вийде 18 липня ц.

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У Києві відбулися урочисті збори, присвячені Дню Незалежності України. У зборах взяли участь члени Президії Верховної Ради УРСР, народні депутати республіканського Союзу РСР, представники Кримської АРСР, облас-

них, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів, трудових колективів, політичних партій і рухів, інших громадських організацій та об'єднань, духовенства, а також

генеральні консули іноземних держав у Києві і гості з зарубіжжя країн.

З доповідю виступив Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук.

Учасники зборів прийняли

Звернення до українського народу:

З нагоди відзначення Дня Незалежності майстри мистецтв, художні колективи дали концерт для учасників урочистих зборів:

Київ, 16 липня 1991 року. Урочисті збори, присвячені Дню Незалежності України.

Фото Олександра КЛІМЕНКА.

ЗВЕРНЕННЯ

УЧАСНИКІВ УРОЧИСТИХ ЗБОРІВ, ПРИСВЯЧЕНИХ
РІЧНИЦІ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ, ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Дорогі співвітчизники!
Рік тому Верховна Рада Української РСР, виконуючи волю на-
роду, ухвалила Декларацію про державний суверенітет України. День 16 липня 1990 року став Днем Незалежності України.

Століттмін укріпивши народ ціною величезного напруження духовних і фізических сил, ціною життя кращих синів і dochok ви-
борював священне право бути господарем на своїй землі, самому ви-
вишувати власну долю. Першим кроком до реалізації цієї
мети стала Декларація про державний суверенітет України, яку
без перебільшення можна вважати фундаментом побудови су-
веренної української держави.

За час, що минув відтоді, на її основі здійснено немало. Про-
ведені реформи державних органів у відповідності з принципами поділу влади. Прийняті закони, покликані утвердити економічну незалежність України, становленням ринкових відно-
сін. Розпочато передбову правової системи, основу якої складе нова Конституція України. Проводилася активна робота по роз-
ширенню та поглибленню економічних і політических відно-
сін з радянськими республіками, по виходу України на міжнародну
арену як великої європейської держави.

Це — держава, яка праґне слідувати праву, ґрунтуючи всю
свою діяльність на його основі, над усе ставити людину як най-
вищу соціальну цінність.

Саме така держава здатна бути надійним регулятором відно-

сім у суспільстві, гарантю соціального миру і громадянської злагоди, непорушності прав і свобод людини, реального народо-
влади. Відкриваючи необмежені можливості для господарської
роботи, підприємництва, вона в силі створити умови і для на-
дійного захисту найменш забезпечених верств населення —
пенсіонерів, інвалідів, благотодітних сімей, молоді.

Зрозуміло, що реалізація цієї завдання можна тільки через
консолідацію усіх верств населення в ім'я реального суверені-
тету України, тільки через матхенну працю кожного, тільки че-
рез зміцнення дисципліни, порядку, організованості. Лише за
цих умов можна подолати кризові аваніза в економіці, неста-
більність споживчого ринку, домогти громадянського миру і
злагоди, піднесення добробуту людини.

Шлях до державного суверенітету України — непростий. Шоб

його пройти успішно, необхідне тісне згуртування навколо ідеї

національного відродження, спільні об'єднані, всенародні зу-
силья.

Урочисті збори, присвячені річниці Дня Незалежності України, закликають усіх громадян республіки — чоловіків і жінок, вете-
ранів і молоді, віруючих і невіруючих, всіх, незалежно від їх
національності, політичної орієнтації і соціального стану — зро-
бити гідний внесок у вирішення цього історичної ваги завдання.

Будемо ж гідними цієї високої місії, будемо достойними но-
вої суверенної України!

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

(Продовження.
Початок на 3-й стор.)

Це особливо важливо в цьому році, коли від вчасно зібраного вроюжа, його загальтєв'я буде великою мірою залежати успіху економічних перетворень, соціальній захищності народу. А тому маємо діяти поспільово і наполегливо, при необхідності йти на рішучі заходи.

Шановні товариші!

Прийнявши Декларацію, ми закріпили принципи формування такої держави, яка б не лише творила право, а і будувала усю свою діяльність на її основі, дбаючи про соціальну захищності людини, про утвердження справедливості в житті суспільства.

Наши закони відкривають широкі перспективи для господарської ініціативи, для підприємництва. Але відомо, ляючись від старої системи господарювання, держава відносить повинна запобігти негативним наслідкам, які виникають при цьому. Від нашої передумови постраждають найменшою соціальною захищенностю сьогодні верстви населення — молодь, пенсіонери, інваліди, багатодітні сім'ї.

Особливо болючо стала проблема невиникання різного підвищення розрізняючих цін. З огляду на те, що ми змушені були вжити оперативних заходів з тим, що хоча частково послабили цей шоковий удар.

Верховна Рада ухвалила також ряд законодавчих актів, спрямованих на створення системи соціального захисту населення. Йдеється про закони про основи соціальної захищенності інвалідів, про захист прав споживачів, про зайнятість населення та про внесення змін і доповнення до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки та деякі інші.

Ними визначені правові, економічні та організаційні основи державної політики соціального захисту, забезпечення зайнятості населення України, гарантії з боку держави щодо реалізації громадянам їхніх прав на працю, добровільного вибору суспільно корисної діяльності.

В особливо скрутному становищі опинилася сьогодні молодь. Сама вона найбільш гостро стикається з тими складними проблемами, що породжуються хворобою економікою: робота, житло, можливість придбати належне.

Таке становище ставить на порядок денній питання про розробку науково обґрунтованої державної молодіжної політики. Верховна Рада Української РСР вже зроблені конкретні кроки з метою теоретичного, організаційного, правового та матеріально-захисного цілісного підходу.

Нині готовиться для розгляду на четвертій сесії пакет законів з молодіжними проблемами. Словом, нації юнаці і дівчата можуть бути винесені, що суспільство не відвернеться від них, від кого відлежить їхнє майбутнє.

Нечідованою парламент схвалив урядову програму надзвичайних заходів щодо стабілізації економіки Української РСР.

чи та виходу ІІ з кризового стану.

Ділове обговорення цього документа, зображення його колективним досвідом парламентарів всієї надію, що це буде справді практичний інструмент створення умов для нормалізації стану справ в економіці.

Верховна Рада також розглянула пакет законів «Про мінімальні соціальні гарантії», «Про індексацію грошових доходів населення», «Про підвищення соціальних гарантій для труда, праці».

З метою нарошування обсягів виробництва, фінансового одороження, економіки та підвищення життєвого рівня народу на період реалізації цієї програми (це п'ять років) призначається для ряду законодавчих актів Союзу РСР і республік.

Вирішення всіх цих серйозних проблем потребує значних коштів.

Між тим економічний і фінансовий стан господарства республіки залишається вкрай напруженим. Загальний дефіцит бюджетних ресурсів досягає 40 млрд карбованців. Скорочується виробництво.

До того ж, необхідно не відкладно займатися таким складним питанням, як ліквідація наслідків чорнобильської катастрофи, що вимагає також значних коштів.

Як відомо, Верховна Рада України прийняла Концепцію проживання, закони «Про правовий режим території», що зазнала радикального збурення внаслідок чорнобильської катастрофи» та «Про статус і соціальній захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи».

Іх практична реалізація даст змогу зменшити негативний вплив катастрофи на здоров'я населення, забезпечити соціальний захист і правові гарантії всіх категорій потерпілих, реалізувати заходи щодо зникнення шкідливих наслідків аварії.

Характеризуючи соціально-економічну сферу життя, слід primo сказати, що саме в економіці просування республіки вперед постійно настоюється на протидії певних сил в союзних органах управління. Ними активно використовуються різноманітні методичні важелі, розставляються бокористичні перешкоди, ініціюються законодавчі акти республіки.

В цих умовах, відповідно до Декларації, Закону про економічну самостійність Української РСР, державних підприємств і організацій союзного підпорядкування, розташованих на території республіки. Ще раніше ми вразливи під свою опіку вугільну промисловість.

В той же час ми не погодилися з запропонованим проектом Угоди між Союзом РСР і суверенними республіками про принципи розмежування державної власності та функцій по її роздержавленню і приватизації, оскільки вона вступала в протиріч-

чия з принципами нашого суверенітету.

Підготовано для розгляду на Верховній Раді наш власний документ з цього приводу. Він передбачає розпочати реалізацію спеціальних заходів, що визначають масивні, територіальні та інші пріоритети, перелік підприємств, що підлягають першочерговій приватизації та роздержавленню.

Поневаж реальні власники засобів виробництва даст змогу крає зadowolnyти ринковим попит, ліквідувати збитковість та скоротити виробничі витрати, активно оновлювати матеріально-технічну базу підприємств, покращити статус фінансово-бюджетної системи республіки.

У першочерговому порядку буде здійснюватися приватизація підприємств по обслуговуванню населення та тих, що випускають товари народного споживання і переробляють сільськогосподарську сировину, неевелінських підприємств промисловості, будівництва і транспорту.

Переважним правом на придбання — майна підприємств і організацій при розріджуванні та приватизації буде користуватися члени їх трудових колективів і пенсіонери, які працювали тут до входу на пенсію.

З метою збереження гарантованого мінімального задоволення наявних інвесторів соціальних потреб населення буде визнано передчасним проведення розріджування та приватизації закладів охорони здоров'я, народної освіти і культури. Потребу додаткового вивчення та питання про доцільність приватизації комуналного житлового фонду.

Такі дії і наміри нашого парламенту є важливими кроками на нелегком шляху народу до самостійного господарювання на своїй землі, збереженням всього того, що по праву йому належить.

У цьому зв'язку слід особливо наголосити: нам слід будти більш рішучими, більш наполегливими у боротьбі за політичний та економічний суверенітет України. Ми маємо іти до нього впевненою ходою і твердо відстоювати наші кровні інтереси, добиватися вирішення наскільких проблем на користь власності громади народу, на користь України.

Шановні товариші!

Арістотель вважав, що добровільно держава залежить від II законів. Виходачі з цього, хотів би зупинитися і на деяких аспектах державного, конституційно-правового будівництва на Україні.

Сьогодні без перебільшення можна сказати: за рік, що минув з дня прийняття Декларації, ми значно просунулися вперед на шляху становлення України як правової держави, заснованої на принципі поділу влад на законодавчу, виконавчу і судову.

Зроблено перші кроки у справі перетворення Верховної Ради в постійно діючий орган законодавчої влади. Наши депутати опанували основні правила парламентаризму, набувають дедалі більшого досвіду законотворчості.

Сьогодні можна по-різно-му оцінювати роботу парламенту республіки. Тут є певні досягнення, але немало ідеї й критичних зауважень відповідників.

Але при цьому передбігу думок і оцінок думаю, що не помільєсь, коли зверну увагу на два принципові моменти.

По-перше, нам вдалося в дуже складній соціально-політичній обстановці уберегти народ України від братобійчих конфліктів, на яких належить так багате сьогодні наше життя.

І по-друге. Більшість депутатів Верховної Ради, не діялившись на різну партійну належність та політичні погляди, знаходять все-таки спільну мову, коли йдеться про доленосні для України питання.

І все ще раз Підтрівдже, що Верховна Рада Української РСР нинішнього складу може підійти практично до самого народу.

Думаю, що після прийняття постійного Регламенту Верховної Ради, Закону про постійну комісію можна буде про роботу зробити ще більш ефективно.

Безумовно, що надзвичайно важливим кроком до суверенної Української держави відноситься вимінення нової Конституції республіки.

Верховна Рада після тривалих дискусій вже схвалила Концепцію нашого нового Основного Закону.

Інтереси людини, непорушність прав і свобод, справжні народовладдя, збалансована організація державної влади — ось ті фундаментальні положення, без правового закріплення яких жодна конституція не може бути гуманною і демократичною, не може забезпечити функціонування взаємовідносин держави і громадянства на основі верховенства права.

Саме такі засади закладаються в Концепції нового Основного Закону. Їх взаємодія з Верховною Радою Української РСР та місцевими органами влади. Тут будуть потрібні нормативні документи, які б забезпечили таємницю.

У Концепції нової Конституції України закладаються підвалини і інших ланок механізму державного ладу республіки: незалежності судової влади, системи місцевої державної влади і самоврядування тощо.

Нині йде інтенсивна робота над підготовкою самого тексту Конституції, яка має стати провідною ланкою юридичного механізму реалізації Декларації про державний суверенітет України.

Розроблюючи і приймаючи нову Конституцію, ми усім потрібно виявити всебічну зваженість, політичну мудрість. Головне — не бути упередженням чи то з політичних міркувань, чи то з ідеологічних переконань.

Треба піднімати над усім скромністю і пам'ятати, що зараз йдеться про долю України, інтереси II народу, якщо говорити коротко, поглядає:

— по-перше, наша Конституція має поставити в центр соціальної діяльності людину, II права і свободи, матеріальні і духовні блага.

ІІ здоров'я, чести і гідності. Тобто визнати людину найдієвішою соціальною цінністю;

— по-друге, утвердити народовладдя в формі представництва;

— по-третє, зафіксувати принцип розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову;

— по-четверте, підкреслити

Відповідно до цього прийшлося і пакет законів про президентство. Закон, яким вносяться відповідні зміни і досягнення до Конституції УРСР, Закон про Президента та Закон про вибори Президента республіки.

Цими законодавчими актами встановлюється, що Президент має наявністю особою Українською державою його виконавчою владу. Його повноваження визначаються Конституцією республіки.

Президент має обирається відповідно до складної соціально-політичної обстановки уберегти народ України від братобійчих конфліктів, на яких належить так багате сьогодні наше життя.

І по-друге. Більшість дея

путяті відповідно до складної соціально-політичної обстановки уберегти народ України від братобійчих конфліктів, на яких належить так багате сьогодні наше життя.

І по-третє. Установити

її виконавчу владу, системи місцевої державної влади і самоврядування тощо.

Ініціатива роботи над усім

підготовкою самого тексту Конституції, яка має стати провідною ланкою юридичного механізму реалізації Декларації про державний суверенітет України.

Розроблюючи і приймаючи нову Конституцію, ми усім потрібно виявити всебічну зваженість, політичну мудрість. Головне — не бути упередженням чи то з політичних міркувань, чи то з ідеологічних переконань.

Треба, щоб це було детальніше висловлення з цього приводу.

Хотів би дещо детальніше висловитися з цього приводу.

Верховна Рада Української РСР надає проблемам укладання Договору про Союз суверенних держав важливо значущого значення. Ми глибоко підкорнані, що сьогодні наше життя зазнало б страшного удару, коли б ми зочутивали

засвоїти зміни в ресурсах, які виключали будь-які можливості індивідуальних груп з узурпації влади, II використання усупереч інтересам народу;

— по-четверте, зафіксувати

принцип розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу і судову;

— по-п'ятому, підкреслити

її виконавчу владу, системи місцевої державної влади і самоврядування тощо.

Творить любов і братерство. Ненависть здатна лише руйнувати. Про це слід нам усім пам'ятати.

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Своє вагоме і вирішальне слово — бути чи не бути Україні в Союзі — сказав народ. Його воля чітко і однозначно виражена в ході референдуму і опитування 17 березня цього року.

Тож на чільне місце зараз висувається питання про те, яким має бути цей Договір за змістом. Переонований, що він у принципових положеннях не повинен розходитися з Декларацією про державний суверенітет України, Концепцією нової Конституції. Законом про економічну самостійність України. Іншими законами республіки. Він має відповісти життєвим інтересам народу.

З огляду на це запроектовані для розгляду проект Договору про Союз суверенних держав буде ретельно вичинений на предмет його відповідності, по-перше, названим вище документам, по-друге, самій концепції Союзу суверених держав, у складі якого кожен з його суб'єктів зберіг би свою самостійність і незалежність як суверенна держава.

Проект же Договору містить ряд положень, які потребують серйозного аналізу. Це стосується насамперед сфер спільнога відання республік та видів і обсягу повноважень, які можуть бути делеговані Союзу. Це також критичні питання власності союзних податків і зборів, окремих принципів організації і діяльності союзних органів.

Всі ці питання мають бути ретельно вивчені. І поспішість тут неприпустима. Надто серйозна справа, щоб поспішати.

Саме тому Верховна Рада, долучила постійним комісією, Кабінетом міністрів та Академією наук Української РСР до роботи ретельного аналізу проекту Договору та названих вище документів республік і зробити на цій основі економічні розрахунки та правові висновки стосовно входження України в Союз. І тільки після цього приймати таке відповідальне рішення.

Думаю, що народ скваживно поставивши до такої важливій позиції нашого парламенту.

Ще раз хочу наголосити: Верховна Рада не відхиляла Договор про Союз суверених держав. Вона взяла час для аналізу його змісту. А це й не тільки право. Це й обов'язок якієві інспиції навколо цієї проблеми в безпідставніх і політично складливих незалежно звідки вони виходять.

Ще одна актуальна проблема. Піддається про очищення нашого життя від скверні. Держава повинна забезпечити наявність інфраструктури, яка має переважно людські права на безпечне існування, захист від злочинних посягань, на честь і гідність кожного громадянина.

Верховна Рада прийняла закон про міліцію, що захищає споживчого ринку та інші. Урядом затверджена спеціальна Програма боротьби зі злочинністю, дано додрочення по зміщенню матеріально-технічної бази правоохоронних органів. Тобто робиться у цій важливій сфері немало.

Однак, усе ж, не адекват-

но ситуації. Зростання організованої злочинності сьогодні являє собою пряму загрозу нормальному функціонуванню всього суспільного організму, породжує у людей постійний страх за себе та своїх близьких, створює обстановку нестабільності.

Саме тому ми повинні оголосити справжній безперебільшення, війну злочинству світу. Добиватися безумовного виконання законів, якщо необхідно, створювати нові, більш радикальні, надати відповідні прерогативи правоохоронним органам, допомогти їм.

Боятися повинні не чесні трудівники, а злочинці. Землю має горіти у них під ногами.

І хай вони знають, що Верховна Рада уряд республіки викинеть усіх необіхідних заходів, щоб забезпечити спокій наших громадян!

Шановні товариші!

З прийняттям Декларації про державний суверенітет више вголос зможли виявити віднин Україна — суверена і рівноправна у зовнішніх зносинах держава. Вона має власні національні інтереси на міжнародний арені.

Така постановка питання зумовила необхідність глибокого переосмислення змісту форуму участі Української РСР у міжнародному спілкуванні, приведення Іх на цьому заснові на відповідність з реальними зустрічами.

Нині відбувається переорієнтація зовнішньої політики України на встановлення і розвиток безпосередніх відносин з державами, що мають пріоритетний, значний або спеціальний інтерес для десербілії.

Зрозуміло, що нас цікавлять передусім суспільні діяльність, які відбуваються в Україні і її кордонами, з цією метою укладено міждержавні договори, підписано двосторонні політичні документи, де визначається суверенітет України і її кордонів з Росією — на сході, Білорусією — на півночі, з Польщею і Угорщиною — на заході.

Відповідні угоди мають з Туреччиною і Болгарією. Також чином, майже усі наші кордони, за незначним винятком, чітко підтверджено політико-правовими документами.

Це одній пріоритетний напрям — розвиток добрих відносин з країнами, де проживає значна кількість вихідців з України та Іх нащадків. З високої трибуни ООН ми проголосили, що готові пробити все можливе для сприяння природному постути цих людей до землі батьків. Ось чому таким актуальним сьогодні стає розвиток відносин в цьому напрямі, зокрема, з Канадою, США, Аргентиною, Австралією, Бразілією та Ізраїлем.

У відносинах з зарубіжними країнами великого значення ми надаємо встановленню таких політичних, економічних, торговельних відносин з країнами, які має переважну більшість держав світу, — тобто безпосередніх.

Проте ми реалісти. І добре усвідомлюємо наявність

перешкод на шляху Іх налагодження. Є проблеми як національні — економічні й видобутково-фінансові, труднощі, опір лінійних сил у союзних структурах, так і зовнішні стереотипи. Та все це не лише нас, а примушує працювати ще більш наполегливо та цілеспрямовано.

Маємо вже деякі позитивні результати. Це перший офіційний візит Голови Верховної Ради Української РСР до Угорщини, під час якого було підписано 9 двосторонніх угод.

Наголосу і на нові якості контактів на різних рівнях з об'єднаною Німеччиною, Швейцарською конфедерацією, з іншими країнами. У Києві відкриваються нові генеральні консульства іноземних держав і піреакредитуються при Міністерстві зовнішніх справ УРСР іноземних співробітників.

В площині практичного вирішення першості питання про владні представництва України за кордоном. Підписано консульську конвенцію з Угорщиною, на чорз — з Республікою Польща. Названа країна, а також ЧСФР і Румунія заявили в принципі про готовність встановити дипломатичні відносини з націями.

Уже найближчим часом розпочнуть роботу повноважні представники України у складі посольств Союзу РСР в ряді держав.

Намічаються конкретні заходи щодо забезпечення безпосередньої участі України в загальневіропейському процесі з іншими європейськими структурами, зокрема таких, як Народна з бізнесу та співробітництва в Європі, Рада Європи, Європейський банк реконструкції і розвитку.

Активнішою стає діяльність республік І в Організації Об'єднаних Націй. Це можливість, з одного боку, вагоміше заявити про себе в світовому співробітництві, а з другого — вивчати світові досвіди міжнародних відносин і використовувати його в інтересах національного розвитку.

Прийняття Верховною Радою республіки Закону про зовнішньоекономічну діяльність зумовило нові можливості для виходу України на світовий економічний простір.

І ці можливості нині всечно використовуються. Тільки за 6 місяців 1991 року Кабінетом міністрів Української РСР видано зовнішньоторговельних ліцензій на по наділанову продукцію на суму 341.2 мільйона інвалютних карбованців, які повністю залишилися у розпорядженні республіки. А використовуватися ці кошти будуть насамперед для придбання передової технології, що даст змогу випускати продукцію, конкурентоспроможну на світовому ринку.

На порядку денного — створення «Українського експортно-імпортного банку». Проводиться активна підго-

товка пропозицій щодо розподілу союзних валютного, алмазного та золотого фондів.

Вирішенням даного питання створить матеріальні підвалини для самостійного забезпечення зовнішньоекономічних розрахунків. А пізніше — і для запровадження національної грошової одиниці.

Дорогі друзі!

Які найважливіші політичні уроки річниці Декларації?

Ми пропішали значну частину нашої дороги, може найскладнішу частину, бо завжди належав інші.

Ми набрались певного досвіду, сил і рішучості, стійкості.

Але це тільки початок. Поперед більш масштабні перетворення, більш серйозні працювати, самі творити краще життя. Держава, всі політичні сили мають задоволенітніх їх вимог.

Масло вчитися організовувати життя на нових засадах, робити справу професіонально, діловито, думати і діяти у своїх власних інтересах, як розумієм, господарі на своїй землі.

В сфері правовій — розбудовувати правову незалежність держави, зробити її ефективною і твердою, вимірювати її відповідно до стандартів міжнародного права.

Ще тільки приймати розумінні і вітерез закони, а й розробляти чіткі механізми їх впровадження в життя, чутливого реагування на ті зміни, що в ньому відбуваються.

В сфері духовній — наполегливо відроджувати національну свідомість народу, всебічно розвивати культуру, мову, мистецтво.

Створити необхідні умови в цій важливій сфері для всіх національностей, що проживають на Україні. Залучити до справи національного відродження творчі сили, широку громадськість, церкви, наших единокровних братів за кордоном.

Дорогі співвітчизники!

Протягом своєї історії Україна вже мала два, щанси відродити державність — у роках Визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького та після революції 1917 року.

А для цього потрібно діяти, діяти рішуче і послідовно.

В сфері політичні — прагнути до національної загади, взаємного терпіння, намагатися зближити всі політичні партії та рухи на терені розбудови України.

Для всіх нас не повинен існувати поділ України на «схід» та «захід», «південь» чи «північ».

Ми маємо бачити перед собою єдину, цільну Україну і слугувати її господарі — його величності народу.

В сфері економічні — поєднано впроваджувати нові ринкові відносини, проводити залежну політику розорівництва, надійного соціального захисту населення.

Поступово здійснювати вагомі структурні зміни в економіці республіки, добиватися її переорєнтації на задоволення різноманітних потреб людини.

Активно використовуючи можливості внутрішнього міжреспубліканського та міжнародного поділу праці, працювати за широкого розвитку взаємовигідних економічних зв'язків з братлими республіками, посісти гідне місце в світовому економічному співтоваристві.

Твердо відстоювати інтереси власного народу, його недільне історичне право сповісти користуватися результатами своєї праці.

Люди втомилися від постійної конфронтації, безпідлогового мітингування, безладу хаосу. Всі враги прагнуть працювати, самі творити краще життя. Держава, всі політичні сили мають задоволенітніх їх вимог.

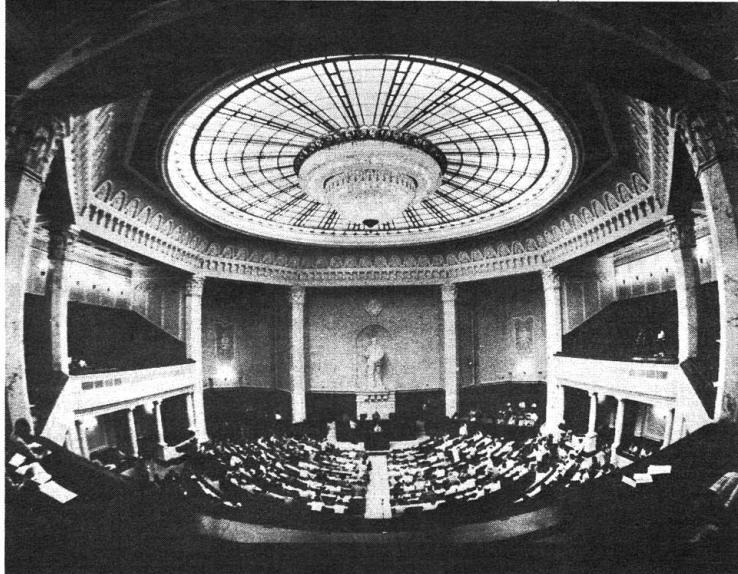
Масло вчитися організовувати життя на нових засадах, робити справу професіонально, діловито, думати і діяти у своїх власних інтересах, як розумієм, господарі на своїй землі.

В сфері правовій — розбудовувати правову незалежність держави, зробити її ефективною і твердою, вимірювати її відповідальність перед націонадками. Ми не маємо права не виконати заповіті батьків і не викривляти сподівання дітей.

Будемо ж гідними цієї відповідальності і не відступимо перед будь-якими випробуваннями!

Зєднємо наші сили в історичній роботі на славу України, для блага і процвітання її народу!

ВОНА І МИ

[Закінчення.
Початок на 1-й сторінці].

Отже, що було потім! Порубавши верби, громада взялась одне за одного.

У діда, на двох з кумом, було двадцять дітей і одна гвинтівка. Та гвинтівка ночувала по черзі то в одній хаті, то в другій. Поки один вартиував своїх дітей, другий усю ніч тримав над своїми. А боявся двоє громадян — третього, такого самого сенюка, але ще більшого.

І вже не було кому сказати:

«...как бесіл».

Благородна ідея кимось була посадженена і вирощена — немов дерево — для інших, для нас.

А потім прибігають оті, інші, тобто — ми, і витонуть жито, і ламають гілки для сучинів.

Безперечно, незалежність України — річ свата.

Але мусимо дбати, щоб вона не стала настільких всіхівкою, як ото всіхі колгоспне добро, або води, колись чисті, або землі, колись родючі, або ліси, колись багаті.

Вона ще мала, і це добре — для нас і для неї.

Бо ніхто ще не зірвався з місця й не біжить, щоб першим устигнути уроочисто відімати для себе шматочок.

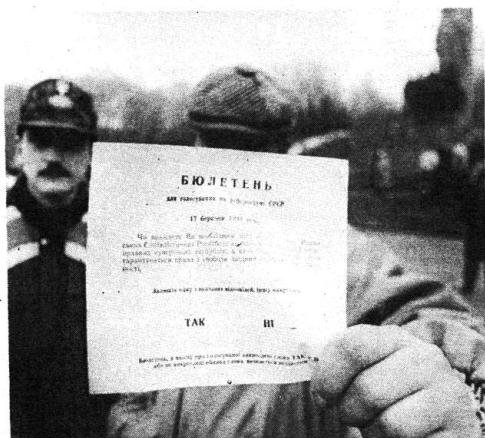
Отож нехай росте.
Незалежність — не завоюється, як ми звикли думати, вона — вірощується.

І при цьому не напекніть нікому зокрема.

Бо тоді вона не напекніть нікому.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА, Миколи КОЗЛОВСЬКОГО, Олександра КЛІМЕНКА, Михаїла САЧКА.

СОЮЗ НЕПОРУШНИЙ?..

Леонід КРАВЧУК,

Голова Верховної Ради України:

— Насамперед хочу сказати, що відлюючи націу Декларацію в житті, ми ставимо одну мету — це благополуччя, щастя, добро і спрavedливість запанувати на нашіх землях.

Ми викодимо з того, що коли народ, які живуть на Україні, будуть відчувати задоволення своїм життям, бачити перспективу, які в руслі гуманістичних, загальнознайдільних ідеїв, то цим робитимуть свій внесок у взаємозв'язаності з іншими народами. До нас, наприклад, сьогодні нема ніяких претензій з боку російського, блоруського, казахського, інших парламентів. Ми знаходимо спільні лінії для того, щоб зміцнювати взаємозвязки, які складалися історично.

У нас єдина позиція: Центр має виходити з інтересів народів, виходити з того, що народ України бажає побудувати свою суверенну державу.

Наши парламент має право здійснити глибокий аналіз проекту договору і добитися, щоб документ, який прийматиметься, відповідав тому, чого хоче народ. Щоб це був справді договір про Союз суверенних держав.

Аріольд РЮЙТЕЛЬ
Голова Верховної Ради Естонії:

— Естонія не представляє ніяких рахунків Радянському Союзу. Вона не вимагає суду на відьму над тими, чи руки закривалися, під час захисності (західності) наших депортантів та інших злочинів на естонській території. Вона хоче визнання злочинності цих дій, визнання Радянським Союзом незалежності Естонської Республіки, відмови від пред'явлення їй будь-яких рахунків.

Естонія не підписе Союзний договір, оскільки це було б невідповідністю республіки й ігноруванням власної незалежності. Але це не означає, що Естонія обирає економічні зв'язки зі своїм східним сусідом. Навпаки — вона прагне їх розвивати.

Анатолій ГОРБУНОВ, Голова Верховної Ради Латвії:

— Відмінно докони Латвії в тому, що вона хоче вийти з СРСР, порушуючи Конституцію, не маючи підстав. Заява дев'ять республік і Центру сказує, що Конституція СРСР більше не діє, і поспішиться на обов'язковість її виконання безглуздо.

Бітаутас ЛАНДСБЕРГІС, Голова Верховної Ради Литви:

— Проект Союзного договору для Литви не прийнятний. Це — справа самих народів вирішувати, як вони будуть на добровільних засадах підписувати новий Союзний договір, це становимо вибором.

Михаїло ГОРБАЧОВ,
Президент СРСР:

— Люди розуміють, що не буде злагоди і миру на нашій землі, на всіх територіях країни, в республіках і регіонах, якщо маємо час надто зволікатися і не дозволимо комусь торпедувати процес реформування нашої багатонаціональної держави.

Мушик сказати, багато я почав від різних людей прямих і вимогливих запитань: чому ж на очі Союзу і різних республік не виникає відповідальність за вирішення цього кардинального для нашої багатонаціональної держави завдання? Думаю, що не так, і підтвердження цьому — підсумки референдуму 17 березня. Всупереч всім перевідомам народ пішов на референдум і висловився однозначно за збереження Союзу і одночасно за його оновлення, за живу демократичну федерацію суверенних республік. Це воля народу, яку ніхто не має права ігнорувати. I тим, хто хотів би, маневруючи і втагуючи нас у дискусію з цього питання, уникнути відповіді на це питання, доведеться відверто і прямо сказати — за Союз вони чи не і яким вони бачать цей Союз. Доведеться і відповісти.

Борис ЄЛЬЦИН,
Президент Росії:

— Безперечно, на першому плані інтереси Росії. Але проводити ці інтереси треба так, щоб ні в якому разі не зруйнувати Союз. Ось мое кредо. Ну, а для подолання розбіжностей існують цивілізовані форми. Не треба входити на вулицю — завжди є стиль переговорів.

Якщо питання стосується інтересів Росії, я зобов'язани їх відстоювати, але не на плаці, а через інститут влади. Оци інститут і треба використовувати, а не вступати з кожного питання у конфронтацію, розбиваючи суспільство на частини. Я не маю наміру допускати такого розриву. Завдання у нас спільні. Росія єдина, але і Союз — єдиний.

Радикального оновлення потребує Російська Федерація. В його основі — змінення суверенітету, реальних прав народів республік і громадян будівництва національності. Росія й надалі разом з іншими республіками братиме участь у роботі щодо докорінного перетворення Союзу. Переконаний що це буде гідно завершено.

Аріольд РЮЙТЕЛЬ, Президент Казахстану:

— Найголовніше сьогодні — це Союзний договір на цікому новій основі і з дієвим необхідним повноваженням Центру. З повною самостійністю деспублік. Без Союзу ми не вийдемо у світовий ринок. Кожну деспубліку окрім ніхто не субсидуємо. І ніяка «стімка» не визнає окрім затверджені республік. Тому якщо ми, керівники деспублік, справді бажаємо добра своїм народам, треба відкинути політиканство і почати займатися справою.

Зияд ГАМСАХУРДІА, Президент Грузії:

— Незадовільність — наша головна мета. єдиний вийш із ситуації, що склалася. Але ми не хочемо конфронтациї, загострення ситуації, погріщення відносин із Центром. Ми хочемо пообузвати ці відносини на прийнятному для обох сторін рівні.

Азім КАРІМОВ, Президент Азербайджану:

— Проголосувавши в ході Всеосвітнього референдуму за збереження Союзу із оновленою федерацією, азербайджанський народ зробив свій вибір. Схваливші на своїй сесії проект Союзного договору, парламент Азербайджану забезпечив цьому вибору правову основу, закріпивши як належні повноважені делегації Азербайджанської республіки при підписанні цього найважливішого для долі всієї країни документа.

Дуже важливо, що в документі чітко відображені формули, якими розглядаємо як приоритету: Союз існує для республік, а не націй.

Микола ДЕМЕНТЕЙ, Голова Верховної Ради Білорусі:

— Сьогодні країни об'єднуються в обсязі в ім'я збереження своїх власних інтересів. Ми знаємо північний пакт, Європейський співдружество, тихоокеанський пакт та багато інших.

В ім'я чого об'єднуватися в Союз? В ім'я того, щоб зберегти непорушеність інтересів. В ім'я того, щоб власність — особиста, колективна, державна — була надійно захищена.

Сапармурат НІАЗОВ, Президент Туркменістану:

— Безумовно, Союз — федерація, до якого ми зброямося увійти і в ім'я якого буде підписано Союзний договір, має опиратися на істинну самостійність республік, наділених усіма правами. Щоб ми самі вирішували, які повноваження передати Центру, щоб ми формували союзні органи, а не наавкі.

А бути чи не бути Союзу — так на мене питання николи не стояло. Усі ми — нації, народності, що корінними вросли одно в одного, — чітко визнаємо: жодна республіка без Союзу сьогодні не обійтися, якою б потенційно заможною вона не була.

Іслам КАРІМОВ, Президент Узбекистану:

— Я — за Союз рівних і різних, головне, що вважаю принциповим: треба надати самостійність і суверенітет республік, які утворюють Союз. Тільки Ім вирішувати, які повноваження передати Центру, щоб дійти до разу, об'єднання зусилля, або через союзні структури, які вони в конкретних випадках спрацюють краще за республіканські.

Хакім МАХМАМОВ, Президент Таджикистану:

— У нас вистачить розуму й реалізму зберегти Союз. Це вже факт, а подолавши кризу, ми побачимо, яким реноюємося, що зближує нас набагато більше, ніж роз'єднує.

В цілому ми вважаємо, що якнайвидніше підписання договору про Союз суворених держав допоможе країнам подолати економічні, соціальні та інші суперечності.

Наш дайджест

«ТАЙМ»:

Шість із п'ятнадцяти республік відновилися на відмінні брати участь у переворотах щодо нового Союзного договору і тепер розробляють програми переходу до повної незалежності. У бунтівній Прибалтії Естонія, наприклад, хоче використати свободу в Москві, прогонюючи її мільярд у тверді валюти. Латвія тим часом збирася запровадити протягом найнебільших 12—18 місяців власні гроші — лати. І нарешті домовилася про друковані банкноти з однією голландською фірмою. Литва засвідчила на залежність від союзного бюджету. Вона має намір запишити у себе всі податки й мита, які збирася усі на її території. Ці гроші спрямовуватимуться до державних установ, зокрема до міністерств фінансів та прокуратури,

які раніше повністю фінансувалися Москвою.

Вірменія, розташована на півдні, призначила референдум про незалежність республік на 21 вересня. Він буде першим кроком у п'ятирічному процесі до офіційного відокремлення, який затверджено Москвою. Водночас, незважаючи на криваві етнічні конфлікти на кордоні з Азербайджаном, республіка сьогодні здійснила одну з реформ, запропоновані Ельциним. Тут уже 65 відсотків сільськогосподарського угід'я продано селянам у приватну власність. Грузія та Молдова поки що не багато досягли в частині економічних реформ, бо також дуже занепокоєні власними етнічними конфліктами. Втім, і вони дали ясно зрозуміти, що бажають вийти із Союзу. І не пізніше, ніж через п'ять років.

«ТАЙМС»:

Знаменитою подією є доклад, підписаний ним (М. Горбачовим). **Ред.** і лідерами дев'яти республік. **Жорсткий виступ Горбачова** (не пленум ЦК КПРС у квітні 1991 року). **Ред.** і наявне примирення зі спорідненими можуть стати повторними пунктом. Горбачов продовжує утримувати в своїх руках кермо влади. Але його влада стала ще обмеженою. Угода, яку він запропонував керівникам дев'яти

THE TIMES

ти республік, дас переваги комюнізму з них.

Такий же дух компромісу з'явився і щодо поз'язвання конституційного конфлікту між центром і республіками. Але компроміс між двома таборами ще не є конкретною програмою реформ, необхідною для введення країни із серйозної кризи.

the Washington Post

чати для того, щоб запропонувала нова структура управління. В країні разі, настало тимчасове перемир'я у «війні законів», яка зробила жорстоку радянську «політику, розбігнувши надії на реформи» стала джерелом пессимізму.

TIME
INTERNATIONAL

Влада—Радам!

ГОНОС ЧІКРАЙНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

№ 137

Четвер, 18 липня 1991 року

Ціна 10 коп.

НЕ ЗГАСНЕ ТОЙ ВОГОНЬ...

Україна відсвяткувала свій День незалежності.

Політично виважено і стримано.

На урочистих зборах у Палаці «Україна» в своїй промові Леонід Кравчук запропонував хвилиною мовчання вшанувати пам'ять усіх полеглих за незалежність України. Без розшифровки і політичних акцентів. Бо мертві, як відомо, страму не імуть, а загинули воїни, по-різному розуміючи і свободу України, і її незалежність, і щастя народу, а скорбота — річ інтернаціональна і поєднує всіх десь у тому, що душем зветься... «Наше покоління несе на своїх плечах тягар справ, недовершених предками; і відповідальність перед нащадками. Ми не маємо права не виконати заповіті батьків і не виправдати сподівання дітей. Будьмо ж гідними цієї відповідальності і не відступимо перед будь-якими впроваджуваннями!» — сказав Голова Верховної Ради України.

(Закінчення на 9-й стор.)
Фото Олександра КЛІМЕНКА.

РЕЗІДІЯ Ради Федерації незалежних профспілок України прийняла рішення про проведення днів єдиних профспілкових дій за права та інтереси трудящих суверенної України. Визано доцільне у рамках днів з 1 по 5 вересня 1991 року провести Всеукраїнські загальні профспілкові збори «Про дії профспілок по посиленню захисту соціально-економічних інтересів трудящих та забезпечення гарантій їх прав».

АРОДНІ промисли, релігійні вірування та обряди різних етнічних груп, які населяють Волноваський район, вивчатиме експедиція Донецького краєзнавчого музею. Вона розпочала роботу в селах області, де мешкають українці, росіяни, греки, представники інших націй.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Голос України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Несторова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня —
446-92-11

Відповідальнік
секретар —
446-73-63

Завідуючий кореспондентом
441-84-42; 224-72-54
(телефакс)

ВІДДІЛІ:

Парламентський
441-84-52
441-85-64

Політичний —
441-82-05
441-79-61

Економічний —
441-88-07

Аграрний —
441-86-18

Міжнародний
446-91-20

Охорона здоров'я
441-88-00

Соціальне питання
441-88-05

Екологічний —
441-88-59

Культурний —
441-88-44

Спорт —
441-88-20

Інформаційний
446-61-13
441-86-20

Історія України
441-88-62

Військове питання
441-88-52

Реклама —
441-89-44

Буклетарія
441-88-00

Рукописи
не рецензуються
і не повертаються

Індекс 60955
Тираж 184200

Передплатна ціна на рік
19 крб 80 коп.

Газета виходить
3 рази на тиждень.
У вівторок на 8 сторінках,
у середу, четвер
п'ятницю та суботу
на 16 сторінках

Можливо, тоді, коли розповідатимемо про цей день своїм дітям і внукам, тоді, коли перша річниця Дня незалежності України сприйматиметься вже як далека історія, ми з усією повнотою її гостротою усвідомимо непречіність цієї дати. Адже велике бачиться на відстані. І ми ще гордитимемось, що були свідками її учасниками такої знаменної і величної дати в житті нашого народу.

І, можливо, майбутній історики, які візьмуться вивчати історичну суперечливу паліту життя України, розшукуватимуть свідчення того, як робилися перші кроки шляхом суверенітету, напротяг, в архівах на цей номер «Голосу України» і з пovidомлень наших власників та позаплатних кореспондентів зрозуміло, що не тільки працювали та вести політичні бatalії від імена народу України, а й гідно відзначати знаменні дати — також.

ХАРКІВ. До державності нам що далеко. Декларація про суверенітет України то поки що тільки папір. І свято незалежності — ще не свято, а лише перший крок по важкому тернистому шляху побудови самостійної Української держави.

Ось такі, якщо коротко, загальні думки багатотисячного мінінгу харків'ян, основної події на центральній площі міста з нагоди відзначення першої річниці проголошення Декларації про державний суверенітет України.

Тут виступили голова міської Ради Є. Кушнарьов, народні депутати України, представники різних політичних партій, окрім комуністів. Руху, культурологічних товариств області. І хоч деято з промовиєві гірко жартував, що краче съгодні було б нам мати вже незалежність, я не свято незалежності, я не можу сказати, що воно не зовсім вдалося. Хоча й пропари рідко прикрашали в цей день вулиці, хоча й далеко відому до грандіозності, та все-таки, здається, відбулося головне: тисячі і тисячі людей прийшли на площу, вищували хвилююю мовчання пам'ять про вірних синів і дочек українського народу, що склали свої голови у різni часи за волю, і поклалися зробити Україну квітучим краєм і процвітаючою державою. А віра — це пів половина справи.

На козацьких кружах в обіймах трьох соборів співали у нас цього дня українські пісні в тинктих алеях художники, народні умельці пропонували пригадати щось на пам'ять. Була й музика, і рясній літній дощ. А дощ, відомо, та на добре.

ЛУГАНСЬК. «Дай, Боже, Леоніду Кравчуку і Віталію Фокіну мудрості, мужності й сили волі вибороти справжній суверенітет і справжню незалежність», — сказав на уроочистих зборах, присвячених Дню незалежності, які відбулися в центрі Української культури Луганська голова ПДВУ В. Петровін.

Лейтмотивом уроочистостей була думка про необхідність єдності Західу, Півдня і Сходу, про консолідацію зусиль на утвердження і спільну розбудову суверенітету України.

Завершальним акордом став мітинг, влаштований увечері 16 липня на театральному майдані.

ДОНЕЦЬК. З'ясувати на передодині, як мільйонне місто що святкуватиме річницю прийняття Декларації про суверенітет України, вивідилось справою примарною. Інша надважіль надійшла кути інформація: у центральному парку культури і відпочинку імені Шербакова плануються масові гуляння.

«фашисти». «коритники».

«паразити»...

Хто заради чого вдався

у день свята національного

відродження до таких неделі

катих манер, розплаковані

конфронтації і пристрастей?

Організаторами цієї

акції стали Демократична

партия України, Спілка на-

ціоналістичної української

молоді, Українська христи-

янсько-демократична пар-

тія, партія зелених. Біля па-

ралінів двері гурт людей,

чоловік 40—60. Перед ними

виступав депутат Верховної

Ради УРСР Левко Лук'я-

енко та депутат міської

Ради Демидас. Як виявилось

за означеніми датами

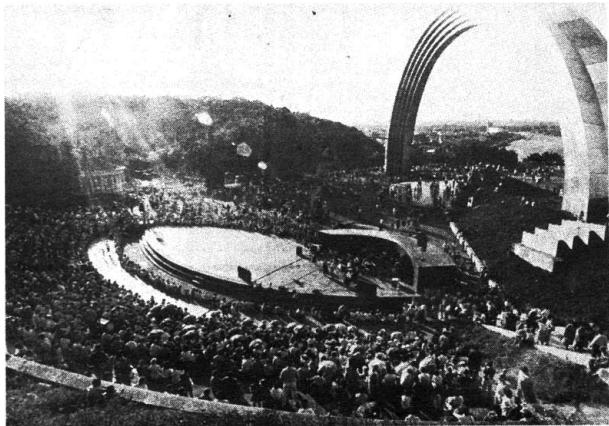
здатно від залізничного

вокзалу від'їхати на

від'їздів зі залізничного

вокзалу від'їхати на

[Закінчення.
Початок на 1-й сторінці].

Десятки тисяч хижі і гостей столиці благословив на площі Жовтневої революції в Києві Святійший Патріарх Української православної автокефальної церкви Мстислав. А потім десятки святинь співали «Це не змерла Україна» й інші українські пісні, тримаючи в руках січки як мерехтливі і нетривій символи нової ідеї. Бе не тільки Бог, а й люди — запорука тому, що не згасне тобі вогонь у душах і на землі українській.

Відсякнувала весело.

16 липня республіки Кіїв, його вулиці, площи, небо і твердь, Дніпро і кручи перетворилися на величезне співоче поле під владою благодатно-національної культурної стілі. А вечір в Києві були феєрверк і традиційний святинний салют. На темно-синьому шевченківськотогоївському небі сплюкували я гори місяці різнобарвних зірок. Не згасло разом із ними надія, а все інше буде добре...

Відсякнувала к трудових буднів.

На полях республіки — житва. І не всі змогли покинуті комбайни і трактора, щоби взяти чарину або дичину ручну й разом з усіма закристи «Слава». Бо слава це не тільки слово, а й справа, зліб і до зліб в кожному домі. Дорога до суверенітету — це трудова дорога.

А все-таки добре, що ми святкували. В єдиному порівні і в святковому единині. «Творить любов і братерство». Неприв'язаність здатна лише руйнувати. Про це слід нам усім пом'ягчіти. Тож прислухаємося до цих слів Голови Верховної Ради. Чим не програма до дій!! Нам так цього вистачає: зупинитися й послухати одного. Може, я справді нас не так багато роз'єднує.

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голос України».

НЕ ЗГАСНЕ ТОЙ ВОГОНЬ...

